

РЕШЕНИЕ

№ 26998

гр. София, 04.07.2026 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Второ отделение 25 състав, в
публично заседание на 09.03.2026 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Боряна Петкова

при участието на секретаря Мая Миланова, като разгледа дело номер **8969** по описа за **2025** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл.226 от Административнопроцесуалния кодекс (АПК).

Образувано е по две съединени за общо разглеждане жалби, подадени от:

НАРОДНО ЧИТАЛИЩЕ „З. 1987“, ЕИК[ЕИК] и

НАРОДНО ЧИТАЛИЩЕ „С. - 2002“, [ЕИК]

срещу РЕШЕНИЕ от 16.04.2024г. на Комисията по чл.23 от Закона за народните читалища (ЗНЧ) за разпределение на средствата от държавната субсидия за дейността на читалищата на територията на район „В.“, Столична община (СО) за 2024г.

и във вр. с Решение №8459/13.08.2025г. на Върховния административен съд (ВАС), състав на Трето отделение по адм. дело №975/2025г.

С Решение №23071/11.11.2024г., постановено по адм. дело №5247/2024г. Административен съд София - град (АССГ) е приел за установено от фактическа страна, че Комисията по чл.23 ЗНЧ е назначена със Заповед №РВР24-РД56-113/12.04.2024г. на кмета на район "В." и се състои от четирима представители на районната администрация и представителите на 7 читалища - двете оспорващи и заинтересованите страни. На проведеното на 16.04.2024г. заседание на Комисията са присъствали всички нейни членове, подписали са Протокол №1/16.04.2024г., като от представителите на двамата жалбоподатели е вписано собственоръчно, че не са съгласни с приетото решение. За така направеното разпределение са гласували 8 от общо 11 членове, двама са гласували "против" и един "въздържал се". От правна страна, съдът е приел, че оспорваното Решение е прието от компетентен орган, в предвидената от закона писмена форма, без да е допуснато нарушение на процесуалните правила и при правилно приложение на материалният закон, поради което е отхвърлил жалбите на Народно читалище (НЧ) „З. 1987“ и НЧ „С. 2002“.

С Решение №8459/13.08.2025г. по адм. дело №975/2025г. решаващият състав на ВАС е отменил първоинстанционното решение на АССГ и е върнал делото за ново разглеждане от друг състав. Касационната инстанция е приела, че при постановяването му съдът е допуснал съществени нарушения на съдопроизводствените правила, изразяващи се в непопълване на административната преписка с всички документи от нея, разглеждане на нередовна жалба, необсъждане на възражения на жалбоподателите, които касаят начина на формиране на ответната Комисия и необсъждане на събрани по делото доказателства, като е дал конкретни указания, които да бъдат съобразени при новото разглеждане преди да се постанови решение по същество на спора.

С Определение №1149/11.01.2026г., настоящият съдебен състав е задължил НЧ „С. – 2002“ да отстрани в срок констатираните нередовности на жалбата с вх. №17372/07.05.2024г., като същата бъде подписана от лице, което по закон има право да представлява жалбоподателя. В съответствие с дадените указания от ВАС и на основание чл.152, ал.2 АПК, съдът е задължил Комисията по чл.23 ЗНЧ да представи в срок по делото: заверено копие от цялата административна преписка по издаване на оспорваното Решение от 16.04.2024г. с изчерпателен опис на съдържащите се в нея и представени по делото писмени доказателства, включително: Отчетните документи за разход от субсидия, доклади за осъществената дейност през 2023г. от всички участващи читалища, както и приходите от собствената дейност за всяко едно от читалищата; Показатели за разпределение на годишната субсидия на читалищата в район В. с добавен обективен критерий "Приходи от собствената дейност", както и информация кой, кога и как ги е приел; Какъв е резултатът и как е бил формиран според приложението на тези показатели за всяко едно от читалищата.

В хода на устните състезания, жалбоподателите: НЧ „З. 1987“ чрез председателя на настоятелството А. К., и НЧ „С. 2002“, и двете - чрез процесуалния си представител адв. Л., поддържат жалбите. Молят съда да отмени Решението на Комисията като незаконосъобразно, прието в противоречие на процесуалните правила и материалния закон. В подкрепа на основателността на оспорването на акта излагат съображения в писмени бележки от 20.03.2026г. Претендират направените в процеса разноски в размер на държавните такси по представен списък.

Ответникът - КОМИСИЯ по чл.23 ЗНЧ към район „В.“, СО, чрез процесуалния си представител юрк. К., оспорва жалбите и моли съда да постанови решение, с което да ги отхвърли като неоснователни. Подробни съображения за законосъобразност на оспорвания административен акт излага в съпроводителното към административната преписка писмо от 16.01.2026г., както и в представено в съдебно заседание писмено становище по същество на спора. Не претендира разноски.

Заинтересованите страни: НАРОДНО ЧИТАЛИЩЕ „И. 1921“, ЕИК[ЕИК], НАРОДНО ЧИТАЛИЩЕ „СВ.И. Р. 1922“, ЕИК[ЕИК], НАРОДНО ЧИТАЛИЩЕ „ПРОСВЕТА 1928“, ЕИК[ЕИК], НАРОДНО ЧИТАЛИЩЕ „ВЕДРИНА 1932“, ЕИК[ЕИК] и НАРОДНО ЧИТАЛИЩЕ „Св.Св. К. И М. - 1922“, ЕИК[ЕИК], всички редовно уведомени за образуването съдебно производство, не се представляват по делото и не изразяват становище по жалбите.

За установяване на спорните факти по делото са приети писмените доказателства по адм. дело №5247/2024г. и адм. дело № 5248/2024г. по описа на АССГ; административната преписка, представена от ответника със съпроводително писмо от 16.01.2026г. под опис, обособена като приложение №1 към делото; 2 бр. молби от процесуалния представител на жалбоподателите от 19.01.2026г., с приложени към тях Справки за състоянието и дейността за 2023г. на НЧ „З. 1987“ и на НЧ „С. 2023“, пълномощни на адв. Л. и подписана жалба.

Административен съд София - град, след като прецени събраните по делото доказателства и изпълни задължителните указания на Върховния административен съд (чл. 224 АПК), намира следното от фактическа и правна страна:

Жалбите са ПРОЦЕСУАЛНО ДОПУСТИМИ, като редовно подадени от регистрирани като юридически лица организации, чийто правен интерес е засегнат неблагоприятно от издадения административен акт.

Разгледани по същество същите са ОСНОВАТЕЛНИ по следните съображения:

Съгласно чл.21 ЗНЧ, читалищата набират средства от следните източници: 1. членски внос; 2. културно - просветна и информационна дейност; 3. субсидия от държавния и общинските бюджети; 4. наеми от движимо и недвижимо имущество; 5. дарения и завещания; 6. други приходи.

Предложенията за годишната субсидия за читалищата по общини, нормативите и механизмът за нейното разпределяне се разработват от Министерството на културата съгласувано с областните администрации и общините (чл.22, ал.1 ЗНЧ). С решение на общинския съвет (ОбС) читалищата могат да се финансират допълнително над определената по ал.1 субсидия със средства от собствените приходи на общината (чл.22, ал.2 ЗНЧ). От цитираните разпоредби следва, че не само размерът на годишната субсидия, но и нормативите и механизмът на нейното разпределение се определя от Министерство на културата. Ако Общинският съвет, съгласно чл.22, ал.2 ЗНЧ гласува допълнителни средства за субсидия на читалищата в общината, тогава ще е необходимо Комисията по чл.23 ЗНЧ да изработи правила и нормативи за разпределяне на тези общински средства (Решение №5882/14.05.2024г. по адм. дело №11325/2023г. на ВАС, състав на Трето отделение). В закона е изрично уредено кога въпросните критерии се определят от Комисията, а именно – когато читалищата се финансират допълнително с решение на ОбС, каквато хипотеза, в случая, не е налице. Поради това, възражението на жалбоподателите, че в съдържанието на Протокола от 16.04.2024г., Комисията не е приела предложени и съгласувани правила за работата си по разпределяне на средствата, е неоснователно.

Що се отнася обаче до държавната субсидия за читалищата, размерът и редът за разпределянето ѝ се определят по административен ред от Министерство на културата. В изпълнение на законовата разпоредба, Министерство на културата е приело Механизъм за разпределение на годишна субсидия за читалищата, публикуван на официалната му интернет страница и публично достъпен на адрес: https://mc.government.bg/files/462_Ventzi-mehanizum.pdf. Съгласно този механизъм, при разпределението на средствата следва да се имат предвид броят на жителите на населеното място, броят на членовете, дейността на читалището по различните направления (библотечно дело, любителско художествено творчество, школи по изкуства, школи по изучаване на чужди езици, материална база, субсидирана численост на персонала и пр.). В съответствие с така приетия механизъм, от район „В.“ са приети „Показатели“ за разпределение на годишната субсидия като по всеки показател са определени съответен брой точки, в зависимост от конкретни показатели, позволяващи диференциран подход и количествено измеримо изчисление на успеваемостта на дейността. Показателите са утвърдени през 2001г. и оттогава през всяка следваща година са механизъм по който се разпределя годишната субсидия.

С Решение № 213/27.03.2024г. на Министерския съвет е приет стандарт в размер на 16 945 лева за една субсидирана бройка за 2024г. В него са разчетени средства за дейност, заплати и други възнаграждения и плащания на персонала, осигурителни вноски и издръжка, както и за средства по Закона за здравословни и безопасни условия на труд. Според закона - чл.23, ал.1 ЗНЧ, предвидените по държавния и общинския бюджет средства за читалищна дейност се разпределят

между читалищата от комисия с участието на представител на съответната община, на всяко читалище от общината и се предоставят на читалищата за самостоятелно управление.

Със Заповед №РВР24-РД56-113/12.04.2024г. на кмета на район "В.", на основание чл.23, ал.1 ЗНЧ е назначена Комисия, в която са включени четирима представители на районната администрация: П. П. - зам. кмет на район „В.“ (председател), М. С. - гл. счетоводител, отдел „ФСДЧР“; С. С. – началник отдел „ОСДКС" и М. Г. - ст. експерт отдел „ПОКТДС", както и по един представител на всяко от читалищата на територията на района: А. К. - председател на НЧ „3.-1987“; В. Б. - председател на НЧ „Св.И. Р.-1922“; В. Д. - председател на НЧ „И.-1921"; М. А.- председател на НЧ „Просвета-1928"; Г. Б. - председател на НЧ „С.-2002“; Е. М. - председател на НЧ „Ведрина-1932" и Д. М. - председател на НЧ „Св.Св.К. М.-1922". На Комисията е възложено да проведе заседание на 16.04.2024г. от 11:00ч., на което да разпредели държавната субсидия, предвидена в общинския бюджет за 2024г. за читалищата дейност.

Видно от съставения Протокол №1/16.04.2024г., всички присъстващи членове (надлежно упълномощен е само един представител – НЧ „Св. И. Р.-1922“ - Д. К., с пълномощно №11/15.04.2024г.) били информирани за изготвения Доклад от служител в отдел „ОСДКС“ за представените от читалищата финансови отчети и информация за тяхната дейност, проведени мероприятия и участия през 2023г. В Доклада се сочи, че през м.ноември 2023г. е извършен оглед на всяко едно читалище, при който по отношение на жалбоподателите е установено следното: адресът на помещението, с което НЧ „С. 2002“ е регистрирано с решение на СГС е идентичен с този, на който е регистрирано НЧ „3. 1987“. На НЧ „С. 2002“ е отдадено под наем друго помещение със статут на магазин, в което няма признаци за извършвана дейност от месеци, дори от години. Посочено е, че същото се наблюдава и по отношение на НЧ „3. 1987“. По делото са приети като доказателства снимки на помещенията, неразделна част от изготвения доклад. Всяко едно от двете читалища разполага с бюджет за 3 субсидирани бройки, което според Доклада не отговаря на дейността, която се генерира. Има извършени разходи за заплати и издръжка, но няма реални приходи от дейност. Това според заключението в Доклада е индичия за отсъствие на осъществена читалищна дейност. Във връзка с тези констатации е предложено субсидията за район „В.“ в общ размер 521 058,75 лева да се разпредели между читалищата, осъществяващи дейност на територията на района като за двамата оспорващи се субсидира по една бройка.

Както се посочи, на заседанието, проведено на определената със заповедта дата - 16.04.2024г., са присъствали определените представители на читалищата на територията на район „В.“, както и четирима представители на районната администрация. С обжалваното пред административния съд Решение, подписано от 8 от общо 11 члена на Комисията (гласували „за“ – 8 гласа, „против“ – 2 гласа, „въздържал се“ – 1 глас), последната е разпределила субсидията между 7 читалища - двете оспорващи и заинтересованите страни. Съгласно разпоредбата на чл.23, ал.1 ЗНЧ, предвидените по държавния и общинския бюджет средства за читалищна дейност се разпределят между читалищата от комисия с участието на представител на съответната община и на всяко читалище от общината и се предоставят на читалищата за самостоятелно управление. От анализа на цитираната норма следва извод, че съставът на Комисията по чл.23 ЗНЧ се формира от по един представител на читалищата, осъществяващи дейност на територията на съответната община (район) и един представител на районната администрация. В случая, назначената от кмета на район „В.“ Комисия по чл.23, ал.1 ЗНЧ не е в посочения от закона състав, тъй като в нея са били включени и са участвали при вземане на крайното решение четирима представители на районната администрация: П. П. - зам. кмет на район „В.“ и председател на Комисията, М. С. - гл. счетоводител, С. С. – началник отдел „ОСДКС" и М. Г. - ст. експерт отдел „ПОКТДС". Участието на членове на комисията, недопустимо съгласно закона, с право на глас и право на управление на

средства от държавния и общинския бюджет, обосновава нищожност на оспореното пред съда нейно решение (така: Решение №3835/10.04.2023г. по адм. дело №11123/2022г. на ВАС, състав на Трето отделение; Решение №10611/22.11.2022г. по адм. дело №3269/2022 на ВАС, състав на Трето отделение).

Предвид гореизложеното, обжалваният акт следва да бъде обявен за нищожен, а преписката изпратена на кмета на район „В.“, за определяне на състав на Комисията по чл.23, ал.1 ЗНЧ, в която, съгласно законовото изискване се включи един представител на районната администрация и по един представител на всяко читалище, осъществяващо дейност на територията на район „В.“, която Комисия да извърши разпределение на предвидените по държавния и общинския бюджет средства за читалищна дейност.

При този изход на спора и на основание чл.143 ал.1 АПК на жалбоподателите се дължат разноски за държавни такси в производствата пред АССГ и пред ВАС, съгласно представения списък.

Така мотивиран и на основание чл.172, ал.2 във вр. с чл.173, ал.1 АПК, АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД С. - град, Второ отделение, 25^{ти} състав,

РЕШИ

ОБЯВЯВА НИЩОЖНОСТТА на Решение от 16.04.2024г. на Комисията по чл.23 от Закона за народните читалища за разпределение на средствата от държавната субсидия за дейността на читалищата на територията на район „В.“ за 2024г., обективизирано в Протокол №1/16.04.2024г.

ИЗПРАЩА преписката на кмета на район „В.“, Столична община, за ново произнасяне при съобразяване указанията на съда по тълкуването и приложението на закона.

ОСЪЖДА Столична община, район „В.“, представляван от кмета, с адрес: 1229 С., [улица], [жилищен адрес] да заплати на НАРОДНО ЧИТАЛИЩЕ „З. 1987“, ЕИК[ЕИК], сумата 40.90 (четиридесет и 0.90) евро – разноски по адм. дело №8969/2025г.

ОСЪЖДА Столична община, район „В.“, представляван от кмета, с адрес: 1229 С., [улица], [жилищен адрес] да заплати на НАРОДНО ЧИТАЛИЩЕ „С. - 2002“, [ЕИК], сумата 40.90 (четиридесет и 0.90) евро – разноски по адм. дело №8969/2025г.

Решението може да се обжалва с касационна жалба пред Върховния административен съд на РБългария, в 14-дневен срок от съобщаването му на страните.

СЪДИЯ

Боряна Петкова